

Karolis ŽIBAS

Darbo imigracija į Lietuvą: situacijos analizė

Straipsnyje analizuojama darbo imigracijos situacija Lietuvoje, aptariami migrantų inkorporacijos teoriniai ir praktiniai aspektai. Nagrinėjant Lietuvos darbo imigracijos struktūrą pateikiamos teorinės sąsajos tarp žmonių mobilumo, darbo rinkos struktūros kaitos ir ekonominio valstybių lygio.

Migrantų inkorporacijos teorinių modelių kontekste įvardijamos imigrantų socialinės charakteristikos. Straipsnyje taip pat pateikiami ir vertinami statistiniai duomenys apie darbo imigraciją į Lietuvą. Aptariant darbo imigrantų statusą ir Lietuvos visuomenės nuostatas jų atžvilgiu, pateikiami viešo diskurso fragmentai.

Darbo migrantų poreikis Lietuvoje

Migracijos procesai tapo viešų diskusijų objektu, kai ES valstybės susidūrė su masine migracija ir šį reiškinį lydinčiomis prieglobsčio, nelegalios migracijos, migrantų integracijos problemomis bei demografinė krize.

Lietuva nebuvo išimtis. Didelė emigracija, gyventojų skaičiaus mažėjimas, populiacijos

senėjimas ir vienas didžiausių mirtingumų ES sukėlė demografinių problemų kompleksą. Vyraujant demografiniam deficitui šalyje pradėjo didėti darbo vietų pasiūla, ryškėti kvalifikuotos ir nekvalifikuotos darbo jėgos trūkumas. Pamažu ėmė augti trečiųjų šalių piliečiams išduodamų darbo leidimų skaičius, kuris ypač padidėjo 2004–2006 m. (1 grafikas).

Demografinės ir ekonominės grėsmės kartu su augančia ekonomika pakeitė Lietuvos darbo rinkos struktūrą. Nors darbdaviai ir verslininkai pradėjo formuoti diskusijas apie darbo jėgos importą iš trečiųjų šalių, žiniasklaidoje pasigirsta mažai vertinimų ir svarstymų apie darbo imigrantų poreikį bei santykį su priimančia Lietuvos visuomene. Išaugus emigracijos mastams, visuomenės, žiniasklaidos ir politikų dėmesys buvo ir vis dar yra sutelktas į emigracijos poveikį šeimai, valstybei bei ekonomikai, tuo tarpu darbo imigracija kol kas nėra prioritetinga tema.

* * *

Lietuvoje kol kas nekyla didelių problemų, susijusių su migrantais ar etninėmis mažumomis (Lietuvoje etninės mažumos įvardijamos kaip kitataučiai piliečiai). Nors, paly-

ginus su kitomis Baltijos ir Vakarų Europos šalimis, etninių mažumų ir imigrantų situacija Lietuvoje išlieka stabili (išskyrus romus, kurie yra labiausiai nemėgiama grupė daugumai visuomenės¹), tačiau ateityje reikėtų tikėtis kur kas didesnės imigracijos, kurios daugumą sudarys rusakalbiai. Jau dabar pastebima, kad darbo imigracijos srautai, ypač iš Baltarusijos ir Ukrainos, didėja (2 grafikas), todėl imigrantų ir daugumos santykiai turėtų tapti aktualūs Lietuvai.

Lietuvoje darbo imigracija yra valdoma, tačiau problemos, susijusios su daugumos ir mažumų santykiais bei depopuliacija, Lietuvai nėra svetimos. Visuomenės požiūris į imigrantus ir etnines mažumas yra neigiamas (2006, 2007²), darbo rinka reikalauja vis didesnių žmogiškųjų išteklių, o Pasaulio banko atliktame Rytų Europos šalių demografijos ir darbo išteklių tyrime (2007³) prognozuojama, kad Lietuvos gyventojų skaičius iki 2025 m. sumažės 11 proc. – 371 tūkst. žmonių.

Duomenų ir tyrimų apie darbo imigraciją į Lietuvą nėra daug, todėl nepaisant santykinai negausios darbo imigracijos į Lietuvą, aplinkybės formuoja diskusijas ir tyrimų apie darbo imigraciją, kaip alternatyvą depopuliacijai bei darbo rinkos struktūros kaitai, poreikį.

Darbo migracija – XXI amžiaus iššūkis

Žmonių mobilumas yra susijęs su ekonominiu valstybių ir regionų išsivystymu. Informacijos srautai ir technologinis lygis geografinius atstumus padarė lengvai įveikiamus, todėl vis daugiau valstybių įsilieja į tarptautinį darbo migracijos tinklą; tuo tarpu darbo migracijos srautai (ypač vidinė darbo migracija ES) tampa sunkiai išmatuojamu reiškiniu, išsiskiriančiu iš bendros tarptautinės migracijos ne tik savo mastais, bet taip pat poveikiu asmeniui, šeimai bei valstybės socialinei ir ekonominei raidai.

Pasaulio banko atlikto tyrimo (2007⁴) duomenys atskleidė, jog darbo migrantų finansinės perlaidos daro poveikį valstybės ekonomikai ir yra svarbus išorinis finansinis šaltinis. Kaip pavyzdį galima pateikti užsienyje dirbančių lietuvių ir latvių finansines perlaidas: 2006 m. latviai tėvynėn persiuntė 1,341 mlrd. Lt (tai sudarė 2,4% šalies BVP), tuo tarpu užsienyje dirbantys lietuviai tais pačiais metais atsiaunė apie 1,2 mlrd. Lt – beveik dešimt kartų daugiau nei 2004 m., kai buvo persiųsta 150 mln. Lt (2007⁵).

Darbo migrantų pervedami finansiniai srautai kiekvienais metais didėja dešimtimis kartų, darydami poveikį ne tik valstybėms, bet taip pat migrantų šeimoms. Nuo vieno asmens finansiškai priklausomais tampa asmenys, gyvenantys skirtingose valstybėse, todėl darbo migracija išlieka išskirtiniu reiškiniu, o jos valdymas – ne tik nacionalinės politikos, bet ir tarptautinių santykių objektu.

Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) duomenimis, 2000 m. iš 175 mln. tarptautinių migrantų 86 mln. buvo ekonomiškai aktyvūs. Europoje tais pačiais metais buvo priskaiciuojama apie 28,5 mln. darbo migrantų (2006⁶). Galima teigti, kad žymiai daugiau žmonių Europoje ir visame pasaulyje yra susiję su tarptautiniu darbo migracijos srautu ir yra priklausomi nuo valstybių vykdomos migracijos politikos.

Tačiau ne tik migrantams ar jų šeimoms yra reikalingos išsivysčiusios ES šalys su plačia darbo rinka; Europai taip pat reikalingi patys migrantai. Praėjusį dešimtmetį imigrantai sudarė 89 proc. Europos populiacijos prieaugio. Pasaulio banko ataskaitoje (2007⁷) teigiama, kad Rytų Europa iki 2025 m. taps vienu iš labiausiai senstančių pasaulio regionų, kur gyventojų skaičius sumažės 24 milijonais. Jungtinių Tautų (JT) demografijos skyriaus ataskaitoje (2006⁸) pabrėžiama, jog daugumoje Europos išvystytos pramonės šalių gyventojų prieaugį per ateinančius 30 m. užtikrins imigrantai.

Tokio pobūdžio imigrantų srautai reikalauja efektyvaus valstybių atsako. Ekonominė migracija gali suskaldyti visuomenę ir neigiamai paveikti etninių santykių raidą visuomenėje. Pavyzdžiui, remiantis Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) duomenimis, viena iš labiausiai pažeidžiamų grupių darbo jėgos rinkos struktūros kaitos atžvilgiu ES yra ekonominiai imigrantai, kurie dažniausiai dirba pavojingus, mažiau apmokamus darbus, yra išnaudojami darbdavių ir neretai tampa diskriminacijos aukomis (2007⁹). Didžiojoje Britanijoje atliktas tyrimas (2007¹⁰) atskleidė, kad migrantai formuoja naują išnaudojamųjų klasę, o šalyje egzistuoja nauja prekybos žmonėmis forma, kurią galima vadinti „moderniąja vergija“. Kita vertus, profesionaliai valdoma ekonominė migracija gali prisidėti ne tik prie šalies ekonomikos augimo, bet taip pat reguliuoti darbo rinkos struktūrą ir (dirbančios) populiacijos vidutinį amžių.

Migrantų atranka ir ekonominiai migracijos veiksniai

Teorijų, aiškinančių migracinius procesus, yra daug. Akademinė literatūra, analizuojanti tarptautinę migraciją, yra plati, aprėpia įvairių tipų migrantus ir analizuoja skirtingas disciplinas, kurioms įtakos turėjo skirtingos teorinės tradicijos, todėl vienos bendros ir visapusiškos paaiškinimo teorijos nėra (1997¹¹).

Migracijos teorijomis dažniausiai tampa apibendrintos valstybių praktikos, kurioms įtakos turi vykdoma migracijos politika. Visais istoriniais laikotarpiais valstybės stengėsi daryti įtaką migracijos procesams, norėdamos pasiekti skirtingus tikslus, naudojant skirtingas strategijas. Kiekviena valstybės vykdoma strategija buvo identifikuojama kaip gera arba bloga praktika, todėl migracijos teorijose atsispindi ne tik „laikinosios“ ar

taškais paremtos migracijos programos, kurias šiuo metu taiko Jungtinės Valstijos, Kanada, Didžioji Britanija, Australija ir kitos šalys, siekdamos atrinkti migrantus pagal darbo rinkos poreikius, bet taip pat ir kolonizacijos metais vykdytas priverstinis žmonių perkėlimas iš vienos vietos į kitą bei kitos valstybių praktikoje taikytos migracijos programos.

Valstybių vyriausybės naudoja įvairias migracijos politikos strategijas, atsižvelgdamos į daugybę faktorių: valstybės pajėgumą priimti tam tikrą skaičių migrantų, darbo rinką, visuomenės etninę struktūrą ir kt. (E)migracija yra paremta laisvo judėjimo principu, todėl demokratinio kelio teisiškai riboti šį procesą nėra. Imigracijos atžvilgiu situacija kita. Dideli tarptautinės migracijos srautai paveikė tradicinių imigracijos šalių politiką, todėl valstybės, siekdamos neprarasti imigracijos kontrolės, ėmėsi teisinių barjerų taikydamos selektyvios migracijos politiką. Dažniausiai vyriausybės taiko atrankos kriterijus, kurie remiasi ekonominiais valstybės interesais bei situacija darbo rinkoje:

a) *Žmogiškojo kapitalo* modelį, kai būsimieji imigrantai vertinami pagal kriterijus, kurie vyriausybei leidžia tiksliai prognozuoti ilgalaikę ekonominę sėkmę;

b) *Darbdavio interesų* modelį, kai svarbesnė yra dabartinė, o ne būsimoji padėtis užimtumo srityje. Šiuo atveju pagal darbdavių poreikius imigrantai yra atrinkami pagal kvalifikaciją;

c) *Darbuotojų trūkumo* modelis, kai yra nustatomos tam tikros sritys ar profesijos, o darbdaviams leidžiama rinktis darbuotojus iš tarptautinės darbo jėgos pasiūlos (2007¹²).

Lietuvoje yra taikomas „*Darbdavių interesų*“ modelis, kadangi darbo leidimai išduodami atsižvelgiant į darbo rinką ir žmogiškųjų išteklių trūkumą tam tikruose sektoriuose. Šis modelis nėra ilgalaikė strategija; jis yra orientuotas į dabartinę padėtį užimtumo srityje neatsižvelgiant į ilgalaikės perspektyvas.

Valstybės, siekdamos užpildyti darbo jėgos trūkumą ir reguliuoti darbo migracijos srautus, įgyvendina ekonominės migracijos strategijas. 2007 m. gegužės 5 d. Lietuvoje įsigaliojusioje Ekonominėje migracijos reguliavimo strategijoje¹³ migrantų atrankos metodika nesikeičia, tačiau dokumente akcentuojami papildomi atrankos kriterijai: panaši gyventojų socialinė sankloda, neesminiai kultūriniai skirtumai, kalbų mokėjimas.

Tiek migrantų atrankos kriterijuose, tiek apskritai migracijos teorijose akcentuojami ekonominiai veiksniai, o migracija siejama su tarptautiniu struktūriniu disbalansu, kuris sąlygoja, jog turtingesnės valstybės gali pasiūlyti didesnius atlyginimus, geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas bei socialinius standartus, kai mažiau turtingos šalys, neturėdamos šių faktorių, netenka žmogiškųjų išteklių. Išsivysčiusiose šalyse egzistuoja aukštesnė darbuotojų paklausa, tuo tarpu neišsivysčiusiose ekonomikose – didesnė darbo jėgos pasiūla. Tokiu būdu susidaro didelė tarptautinė darbo rinką ir natūralus spaudimas migracijai, kuris, kartu su spartėjančiomis mobilumo galimybėmis, daro įtaką tarptautinės ekonominės migracijos srautams. Demografinės problemos taip pat suformuoja palankias aplinkybes darbo migracijai: kai išsivysčiusiose valstybėse vietinė populiacija nesugeba ar nenori patenkinti darbo jėgos paklausos, darbo migracija pasiūlo alternatyvą – žmogiškuosius išteklius.

Stephen Castles ir Mark J. Miller (2003¹⁴) studijoje „The Age of Migration“ pateikia neoklasikinės ekonomikos teorijos sampratą ir iliustruoja tarptautinę migraciją „stūmimo“ ir „traukos“ veiksniais bei darbo jėgos pardavimu atsirandančioms rinkoms. Šiuo atveju migracija gali būti vidinė (iš kaimo į miestą) ir tarptautinė (į labiau išsivysčiusią šalį). Pagrindinės darbo migracijos priežastys yra darbo jėgos paklausos ir pasiūlos skirtumai bei skirtingas darbo užmokestis, todėl migracijos mastai gali sumažėti tuomet, kai su-

mažėja išsivystymo skirtumai tarp skirtingų ekonomikų. Šie veiksniai daro įtaką individo migracinei elgsenai¹⁵.

Ši teorija iš esmės paaikšina šiuolaikinę darbo migraciją, kurios veiksniai gali būti identifikuojami Lietuvoje ir emigracijos, ir imigracijos atžvilgiu: vyksta vidinė migracija iš mažų miestelių į didmiesčius bei tarptautinė migracija, kurią charakterizuoja dideli ekonominės emigracijos mastai ir pastaruoju metu gausėjantys imigrantų srautai iš trečiųjų šalių.

Migrantų integracijos praktika Lietuvoje

Po II pasaulinio karo masinių judėjimų atsinaujinimas lėmė integracinės politikos stiprinimą. Tradicinės imigracijos šalys ėmėsi priemonių į integracinį procesą įtraukdamos vyriausybes bei nevyriausybinės organizacijas. Priimančioms visuomenėms susidūrus su imigrantų antplūdžiu migrantų inkorporacijos problema buvo pradėta kelti ne tik instituciniame, bet ir akademiniam lygmenyje.

Migrantų integracija yra sudėtingas procesas, galintis turėti įvairių padarinių, todėl teorijoje ir praktikoje vyrauja skirtingi imigrantų inkorporavimo modeliai. Alec G. Hargreaves (2002¹⁶), apibendrindamas migrantų inkorporacijos teorijas, išskiria *asimiliacijos* ir *plurializmo* modelius kaip labiausiai pripažintus. Tradicinėse imigracijos šalyse *asimiliacijos* idėja tapo susijusi su skirtingų kultūrų suniveliavimu vardan daugumos populiacijos (kitais tariant, dominuojančios grupės vertybių ir kultūros perėmimas ir įsisavinimas (2003¹⁷)). *Plurializmas* reiškia labiau egalitarinį požiūrį, kur migrantai gali puoselėti savo kultūrą ir dalytis įstatymine baze su daugumos populiacija neatsisakydami savojo identiteto.

Lietuva neturi didelės imigracinės patirties. Šalyje šiuo metu būtų galima išskirti

tik kelis integracinio pobūdžio projektus, susijusius su migrantais ir tautinėmis mažumomis: „In Corpore“,¹⁸ skirtą prieglobsčio prašytojams ir Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL, skirtą tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimui ir išbandymui.¹⁹

Prieglobsčio prašytojams yra sukurta plati finansavimo struktūra: pagal Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje metinę programą, 2006 m. septyneriems projektams įgyvendinti skirta daugiau nei 1,9 mln. litų. Šie projektai skirti prieglobstį gavusių užsieniečių socialinei integracijai, užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvoje verslumo ugdymui, integracijai į verslo rinką, prieglobsčio procedūros efektyvumo didinimui ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų gerinimui (2006²⁰).

Ekonominės migracijos atžvilgiu situacija skiriasi. Iki 2007 m. gegužės 5 d. (kai buvo priimta Ekonominė migracijos reguliavimo strategija) ilgalaikės migracijos politikos programos Lietuvoje nebuvo. Šis dokumentas – tai pirmas žingsnis link ilgalaikės migracijos politikos strategijos (neskaitant PHARE projekto „Migracijos ir prieglobsčio valdymo sistemos sukūrimas“, kurio tikslas buvo suderinti Lietuvos Respublikos teisės aktus prieglobsčio ir migracijos klausimais su Europos Sąjungos aktais).

Ekonominės migracijos reguliavimo strategijoje išskiriamos migrantų integracijos problemos: vientisos migrantų integracijos politikos bei institucijos, atsakingos už užsieniečių integracijos koordinavimą, nebuvimas. Strategijoje teigiama, kad bus identifikuotos imigracijos valdymo priemonės, iš kurių viena – imigrantų integracija. Taip pat ruošiamasi „numatyti imigrantų integracijos į Lietuvos visuomenę ir darbo rinką priemones“ bei „nustatyti prioritetinę veiklą, susijusią su imigrantų iš trečiųjų valstybių integravimu į Lietuvos visuomenę ir darbo rinką, atsižvelgiant į ES trečiųjų valstybių piliečių integracijos fondo teikiamas galimybes“ (2007²¹).

Nors dokumente identifikuojamos problemos, tikslai ir uždaviniai bei pateikiamas veiklos planas, tačiau trūksta konkrečių siūlymų (yra siūlymas panaudoti kitų ES valstybių narių sėkmingą patirtį). Strategijos turinys liudija, kad migracijos politikos nėra, kadangi joje rašoma tik apie prioritetinės veiklos nustatymą ir priemonių numatymą. Tai rodo, kad iki šiol ilgalaikės migracijos ir migrantų integracijos strategijos Lietuvoje nebuvo.

Lietuvos visuomenės nuostatos imigrantų atžvilgiu

Myron Weiner (1995²²) tarptautinę migraciją traktuoja kaip iššūkį valstybių nacionalinėms politikoms bei tarptautinių santykių raidai, kadangi, anot autoriaus, migracija pakeičia ne tik valstybės populiacijos kompoziciją, bet ir šalies vidaus bei tarptautinio saugumo politikos strategijas. Didelis imigrantų ir pabėgėlių srautas turi įtakos socialinėms ir ekonominės įtampos apraiškoms, gali ardyti trapų etninį balansą, sukelti vidines smurto apraiškas, skatinti politinę suirutę vietiniame bei nacionaliniame lygmenyse.

Weiner (1995²³) taip pat akcentuoja priimančios visuomenės nuostatas ir valstybės vykdomą politiką imigrantų atžvilgiu. Imigrantai yra atstumiami akcentuojant pavojų socialinei tvarkai bei konkurenciją darbo rinkoje; taip pat dėl to, jog gali suardyti priimančiųjų visuomenių kultūrinį paveldą. Valstybės imigrantus traktuoja taip pat skirtingai: šalys su mažu nedarbo lygiu, dideliu darbo jėgos trūkumu bei pakankamais finansiniais resursais socialiniame ir apgyvendinimo sektoriuose darbo imigrantus turėtų traktuoti kaip naudą. Šalys, kurių situacija yra priešinga, imigrantus turėtų laikyti veiksniu, destabilizuojančiu socioekonominę valstybės padėtį. Etninis giminumas taip pat yra faktorius, lemiantis imigrantų absorbciją, kadangi visuomenė gali būti linkusi priimti tuos, kurie dalijasi ta pačia kalba,

religija ir rase, tuo tarpu kitus traktuoti kaip grėsmę tautiniam savitumui.

Jungtinių Tautų (JT) studijoje (1999²⁴) pabrėžiamas imigrantų pažeidžiamumas. Tradicinėse imigracijos šalyse imigrantai iš vienos pusės įkūnija „išorinį priešą“, prieš kurį mobilizuojasi priimančiosios visuomenės nariai, iš kitos pusės imigrantai tampa valstybės neišspręstų vidinių problemų kaltininkais. Esminis faktorius yra tas, jog patys imigrantai neturi galimybių „paneigti savo kaltę“, todėl dažnai tuo pat metu yra pašalinami iš savo kilmės šalių ir nepripažįstami kitų valstybių visuomenių.

Nors Lietuvoje darbo imigrantų skaičius yra nedidelis, tačiau visuomenės reakcija jų atžvilgiu yra neigiama. Lietuvoje buvo atlikta nemažai visuomenės nuomonės apklausų, kurių duomenys liudija apie netolerantišką daugumos požiūrį: Vytauto Didžiojo universiteto kartu su Socialinių tyrimų institutu 2007 m. atliktas tyrimas²⁵ nustatė, kad 42 proc. apklaustųjų imigrantus vertina neigiamai, nes mano, kad padaugės mišrių šeimų; 41 proc. jaudina tai, kad imigrantai gali atimti darbo vietas; 33 proc. baiminasi, kad kultūrinėje erdvėje atsiras daugiau svetimųbių.

Rinkos analizės ir tyrimų grupės RAIT 2006 m. kovo 30–balandžio 2 dienomis atliktos reprezentatyvios apklausos²⁶ duomenimis, 27,5 proc. apklaustųjų manė, jog imigrantai kelia realią grėsmę Lietuvai; 38,7 proc. buvo įsitikinę, jog imigrantai yra linkę nusikalsti. 2006 m. rugsėjį ir spalį ES narėse ir šalyse kandidatėse atliktos gyventojų apklausos²⁷ „Eurobarometras“ duomenys parodė, kad tik kas penktas Lietuvos gyventojas (20 proc.) pripažįsta imigrantų naudą valstybei.

Visuomenės nuomonės apklausos liudija apie išankstinį žmonių nusistatymą. Paplitusi nuostata, kad migrantai yra labiau linkę nusikalsti nei migrantus priimančioji populiacija. Taip pat imigracijos procese žmonės įžvelgia ekonominę ir kultūrinę grėsmę. Tai yra tipiškas priimančios visuomenės požiūris

į migrantus, kuris, beje, yra paplitęs ir kitose ES šalyse. Tačiau skirtumas yra tas, kad Lietuvoje darbo migrantų yra nepalyginamai mažiau nei, pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje, kur migracijos valdymas rinkiminės kampanijos metu yra vienas svarbiausių politinių partijų rinkiminės kovos ginklų.

Kita vertus, didėjantis migrantų skaičius daro įtaką visuomenės priešiškamumui jų atžvilgiu, todėl didėjantis išduotų darbo leidimų užsieniečiams skaičius Lietuvoje taip pat gali padaryti poveikį neigiamoms visuomenės nuostatoms.

Darbo imigrantų statusas

Migracijos politikos yra linkusios kurti migracijos modelius, kurie gali būti skirstomi į *orientacinį, pastovų, pasirinkimo laisvės, judėjimo struktūros ir atrankos*. Pastarasis modelis siejasi su migracijos apimtimi: šiuo atveju politika yra charakterizuojama, o migrantai yra atrenkami pagal religiją, lytį, amžių, išsilavinimą, prioritetines šalis ir net šeimyninę padėtį (1999²⁸).

Pavyzdžiui, Lietuvos Ekonominės migracijos reguliavimo strategijoje migrantų atranka siejama su Lietuvai prioritetinėmis darbo rinkomis – rytinėmis kaimynėmis ir Pietų Kaukazu, panašia socialine sankloda ir nedideliu kultūriniu skirtumu (2007²⁹). Tačiau nepaisant valstybės prioritetų, daugiausiai darbo imigrantų į Lietuvą atvyksta iš Baltarusijos ir Ukrainos (2 grafikas). Įdarbintų užsieniečių skaičius iš šių valstybių ypač pradėjo augti nuo 2004 m. Šį augimą lemia didesni atlyginimai, patogi geografinė padėtis ir darbo vietų pasiūla. Taip pat neatmetama, kad vienas iš traukos faktorių galėtų būti Lietuvoje egzistuojanti nemaža rusakalbių bendruomenė. Baltarusiams ir ukrainiečiams susišnekėti rusų kalba Lietuvoje nėra sudėtinga, todėl galima teigti, kad tai gali būti viena iš priežasčių, dėl kurios imigrantai praranda stimulą mokytis lietuvių kalbos.

Nuo 2004 m. taip pat pastebimas darbo imigracijos suaktyvėjimas iš Rumunijos: 2005 m. darbo migrantų iš Rumunijos buvo keturis kartus daugiau nei 2004 m., kai 2006 m. – beveik tris kartus daugiau nei 2005 m., tuo tarpu imigracija iš Bulgarijos, Rusijos ir Kinijos lieka palyginti nedidelė (2 ir 3 grafikai).

Pagal migrantų priėmimo schemą Lietuva siekia taikyti griežtai atrankinį migracijos politikos modelį, kadangi migrantai turėtų būti atrinkami pagal konkrečius kriterijus – ekonominius, socialinius ir net kultūrinius. Šie kriterijai liudija, kad migracijos valdymas nėra paremtas vien ekonominiais veiksniais. Vienas svarbiausių migracijos politikos veiksmų – migrantų integracija. Pasielkdamas integracijos programas, valstybės migrantams suteikia statusą, kuris nulemia jų bendruomeniškumą, santykius su priimančia visuomene ir dalyvavimą viešame valstybės gyvenime.

Nors Ekonominės migracijos reguliavimo strategijoje minimi migrantų atrankos kriterijai turėtų prisidėti prie spartesnės imigrantų integracijos, tačiau reali situacija yra kitokia. Vyriausybė, vykdydama selektyvią migracijos politiką, remiasi valstybės ekonominiais ir verslo sektoriaus interesais, todėl imigrantai yra atrinkami ne pagal prioritetinę šalį, bet pagal tuščias darbo vietas atsižvelgiant į darbdavio preferencijas (nors Lietuvai įstojus į ES neliuko metinių užsieniečių įdarbinimo kvotų, o darbdaviai yra suinteresuoti darbo jėgos importu iš trečiųjų šalių, tačiau pagal įstatymus oficialiai per Darbo biržą galima įdarbinti tik specialistą, kurio negalima rasti šalyje arba Europos Sąjungoje).

Statistiniai duomenys apie užsieniečių įdarbinimą konkrečiuose ūkio sektoriuose atspindi darbo jėgos paklausą. Lietuvoje daugiausiai užsieniečių įdarbinama gamybos, transporto ir statybos sektoriuose (migrantai dirba suvirintojais, vairuotojais ir mūrininkais). Duomenys, rodantys migrantų pasiskirstymą pagal sektorius ir profesijas

(4 ir 5 grafikai) liudija, jog ateityje bus galima tikėtis sunkumų siekiant integruoti darbo migrantus į visuomenę, kadangi migrantų koncentracija keliuose ūkio sektoriuose (šiuo atveju, gamybos, transporto ir statybos) gali suponuoti darbo migrantų segregaciją. Patirtis rodo, kad migrantai yra linkę gyventi mažose bendruomenėse, turėti tam tikrą vidinę organizaciją siekiant išlaikyti savo tradicijas ir kultūrą. Dažnai tai virsta į grupės savęs-izoliaciją.

Atsižvelgiant į sektorius, kuriuose dirba didžiausia dalis Lietuvoje įdarbintų užsieniečių, ir valstybes, iš kurių atvyksta darbo jėga, savęs-izoliacijos galimybės didėja, tuo tarpu sėkmingos integracijos galimybės mažėja. Minėtų profesijų poreikis nuolat didėja (6 grafikas), verslininkų ir įmonių prognozės³⁰ liudija, kad darbo migrantų poreikis ateityje augs, o darbo migrantų importo šalys nesikeis, todėl Lietuvoje gali atsirasti sąlygos susidaryti uždarams imigrantų bendruomenėms, kurios neturės adekvataus išorinio santykio su Lietuvos visuomene.

Statistiniai duomenys apie darbo imigrantų amžių (7 grafikas) rodo, kad į Lietuvą atvyksta jauni žmonės. 2002/2004/2005 m. didžiausią įdarbintų užsieniečių dalį sudarė 25–44 metų amžiaus asmenys (atitinkamai 63–62–69 proc.). Pastebima, kad vidutinis darbo migrantų amžius Lietuvoje nuolat jaunėja.

Užsieniečių įdarbinimo statistika pagal lytį rodo darbo imigracijos homogeniškumą: Jei 2001 m. nuo visų įdarbintų imigrantų skaičiaus moterys sudarė 18,4 proc., tai 2006 – tik 1,8 proc. (8 grafikas). Jei importuojama darbo jėga yra homogeniška ir atvykstančių migrantų amžius jaunėja, tokiu atveju, atsiranda galimybė mišrių santuokų skaičiaus padidėjimui. Atsižvelgiant į 2007 m. atliktą visuomenės nuomonės apklausą³¹ (kuri nustatė, kad 42 proc. apklaustųjų imigrantus vertina neigiamai, nes mano, kad padaugės mišrių šeimų) galima teigti, kad daugumos

nuomonės darbo migrantų atžvilgiu gali tapti labiau neigiama nei yra šiuo metu.

Kita vertus, Lietuvoje pradėjusio dirbti užsieniečio šeimos nariai beveik neturi jokių galimybių gauti leidimo gyventi šalyje. Darbo migrantas, atvykęs iš ES nepriklausančios valstybės, šeimą galėtų atsivežti tik pragyvenęs Lietuvoje dvejus metus (2007³²). Tai yra griežtos migracinės politikos indikatorius, kuris apsunkina migranto integraciją į visuomenę. Iš vienos pusės valstybė siekia, kad migrantai, pradirbę metus ar daugiau, grįžtu į savo gimtąją šalį, tačiau iš kitos pusės toks sprendimas apsunkina individo gyvenimą Lietuvoje. Individui turi būti palikta teisė gyventi su savo šeima. Neturėdamas šios teisės jis gali tapti labiau pažeidžiamas.

Migranto statusas priklauso nuo daugelio faktorių: formalūs įstatymai, tarptautiniai įsipareigojimai, priėjimas prie švietimo, socialinės bei sveikatos apsaugos sistemų, ūkio sektorius, kuriame migrantas dirba ir kt. Tačiau visuomenės nuomonės apklausos yra vienas pagrindinių veiksnių, nulemiančių migranto santykį su priimančia visuomene. Jau 1993 m. Barry Buzan³³ konstatavo, kad migrantų statusas priklauso ne tik nuo integracijos proceso bendruomenėje. Pats procesas yra susijęs su bendruomenės kūrimusi ir raida, todėl nepaisant darbo rinkos struktūros, imigrantų įsipareigojimo ir lojalumo valstybei, vykdomos politikos bei formalių įstatymų, sėkminga migrantų integracija nėra įmanoma be pozityvios, priimančios visuomenės nuostatos.

Migracijos politikos formavimas: tendencijos ir viešasis diskursas

Migracijos procesų bei jų tikslų supratimas yra pagrindinis elementas, turintis įtakos formuojant imigracijos strategijas. Imigrantų vizualizacija, kaip ir socialinės,

ekonominės, politinės ir kultūrinės naudos apskaičiavimas, yra vienas iš pagrindinių veiksnių, nulemiančių vienokią ar kitokią imigracijos politikos strategiją (1999³⁴).

Nors istoriškai migracijos politika niekada neišnykdavo iš valstybių politinės darbotvarkės, tačiau ji nebuvo visur vienodai svarbi. Strategijos kito pagal istorinius laikotarpius. Tikslai buvo *skatinti, sulaikyti, reguliuoti ir nukreipti* migracijos srautus *inkorporuojant* imigrantus į priimančią visuomenę (1999³⁵).

Lietuvoje migracijos politika kito pagal gyventojų migracinę elgseną (išskyrus laikotarpį, kai iš Lietuvos emigravo sovietų kariuomenė su šeimomis). Galima teigti, kad po Sovietų Sąjungos dezintegracijos Lietuvoje apskritai nebuvo konkrečios migracijos strategijos. Ekonominiai migracijos veiksniai tapo svarbūs tik pastaraisiais metais, kada emigracijos srautai suformavo diskusijas apie proceso grėsmę valstybei, o verslo sektorius pradėjo atvirai kalbėti apie darbo jėgos importą iš trečiųjų šalių. Palaipsniui didėjant emigracijos srautams valstybė ėmėsi ne tik sulaikymo, bet taip pat ir migrantų susigrąžinimo programų.

Lietuva nėra tradicinė darbo imigracijos šalis. Žlugus Sovietų Sąjungai Lietuvos vyriausybė sėkmingai išsprendė su etninėmis mažumomis susijusias problemas įgyvendindama nulinės pilietybės įstatymą, priimdama kitus teisinius sprendimus bei tarptautinius įsipareigojimus. Kita vertus, nuo 1991 m. migracijos saldo Lietuvoje buvo nuolat neigiamas, nedarbo lygis aukštas, o nestabili ekonominė situacija lėmė didelius emigracijos srautus, todėl Lietuva nebuvo tikslo šalimi nei ekonominiams, nei politiniams imigrantams. Šios aplinkybės nesuformavo viešų diskusijų ir valstybės pozicijos imigracijos bei visuomenės etninių santykių atžvilgiu. Situacija pradėjo keistis palaipsniui, kai dideli ekonominės emigracijos mastai ir kitos demografinės problemos (mažas gimstamumas ir didelis mirtingumas) pradėjo

keisti Lietuvos populiacijos ir darbo rinkos struktūras, o valstybei įsijungus į ES integracinius procesus buvo pradėta viešai kalbėti ne tik apie emigracijos pasekmes, bet ir apie imigracijos poreikį ir galimybes.

Lietuvoje migraciniai procesai buvo paveikti ne tik Sovietinio bloko dezintegracijos, bet taip pat ir demokratizacijos metu vykstančių socioekonominių procesų bei ES plėtros. Iš vienos pusės demokratizacijos laikotarpiui būdingos problemos (ekonominis nestabilumas ir maži atlyginimai) paveikė žmonių (e)migracinę elgseną; iš kitos pusės – ši elgsena suformavo populiacijos ir darbo rinkos struktūros kaitą, o ES plėtra (2004) Lietuvos valstybę padarė patrauklesnę tikslo šalimi migrantams.

Po įstojimo į ES (2004) išryškėjo migracijos procesų įtaką valstybei: emigracijos atžvilgiu pradėta kalbėti ne tik apie depopuliaciją ar darbo jėgos trūkumą, bet ir apie proceso įtaką šeimai. Imigracijos atžvilgiu susiformavo viešos diskusijos ir skirtingos interesų grupių pozicijos, o visuomenės informavimo priemonėse pasirodė straipsniai,³⁶ nevienareikšmiškai vertinantys darbo imigraciją į Lietuvą.

Migracijos politika yra veikiamą įvairių spaudimo faktorių, kurie gali daryti poveikį politiniams sprendimams. Valstybėje funkcionuojančių migracijos politikos interesų grupių, galinčių vienaip ar kitaip paveikti migracinę politiką, yra daug, todėl valstybės vykdomą strategiją tikslinga sieti su tam tikrais interesais, kurie dažnai susikerta dėl socioekonominių priežasčių ir paveikia politinius sprendimus, o vykdomą migracijos politiką ne visada galima traktuoti kaip geriausią sprendimą konkrečioje situacijoje (1999³⁷).

Pastarosios diskusijos³⁸ dėl Lietuvos ekonominės migracijos reguliavimo strategijos – geras pavyzdys kaip veikia interesų grupės, siekiančios pakreipti politinius sprendimus: Lietuvos darbo federacija, Lietuvos pramoni-

ninkų konfederacija ir verslininkai išreiškė skirtingas pozicijas bei pateikė skirtingus siūlymus siekdami vienaip ar kitaip paveikti Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos turinį, tuo tarpu visuomenės nuomonės apklausos parodė, kad dauguma Lietuvos žmonių kol kas nėra pasiruošę priimti darbo imigrantų.

Išvados

Visuomenė ir socialiniai sektoriai yra jautrūs migracijos procesams ir proceso reguliavimo politikai, kadangi tiek emigracija, tiek imigracija daro tiesioginę įtaką valstybės ekonomikai, verslui ir šeimai, o tai sukelia nevienareikšmę reakciją ir suformuoja skirtingas pozicijas migracijos procesų atžvilgiu. Lietuvoje būtų galima išskirti kelias pozicijas, vyraujančias viešajame lygmenyje: pro-imigracines, kurioms atstovauja verslo sektorius ir antiimigracines, kurios atsispindi visuomenės nuomonės apklausų rezultatuose.

Nors emigracija konstruoja ne tik demografines problemas, bet taip pat ir imigracijos poreikį, politinis sektorius ir visuomenės informavimo priemonės skiria nepakankamai dėmesio imigracijos procesams. Dėmesys yra koncentruojamas į emigracijos reiškinio sukeltas socioekonominės problemas bei sprendimų, kaip susigrąžinti emigrantus ar sustabdyti besiruošiančius emigruoti, paiešką.

Šiuo metu Lietuvoje darbo migracija yra reguliuojama, tačiau atsižvelgiant į demografines problemas (Lietuvos statistikos departamentas prognozuoja, kad 2050 m. Lietuvoje gyvens tik 2,8 mln. žmonių), darbo rinkos struktūros kaitą ir išduodamų darbo leidimų užsieniečiams skaičiaus augimo tendencijas galima teigti, kad darbo imigracijos srautai į Lietuvos Respubliką ateityje didės, tuo tarpu visuomenės nuomonės apklausos, migrantų socialinės charakteristikos ir jų koncentraci-

ja konkrečiuose ūkio sektoriuose liudija apie segregaciją, todėl nepaisant kol kas nedidelių darbo imigracijos srautų, migrantų integracija ir jų sąveika su priimančia Lietuvos visuomene turėtų tapti vienu pagrindiniu migracijos politikos faktoriumi.

Nepakankamas dėmesys darbo imigracijos klausimų atžvilgiu gali paveikti imigracijos politikos formavimo kursą. Šiuo metu matoma tendencija, kad pagrindiniai viešo diskurso formuotojai imigracijos klausimais yra darbdaviai, verslininkai ir įmonės, suinteresuotos darbo jėgos importu, todėl nederėtų atmesti galimybes, kad darbdaviai ir verslo sektorius gali tapti pagrindiniais imigracijos politikos spaudimo ir formavimo faktoriais neatsižvelgiant į kitus svarbius socialinius veiksnius, tokius kaip integraciniai procesai ar objektyvus visuomenės informavimas apie darbo imigracijos reiškinį.

Ateityje socialinės politikos pagrindiniu veiksmu gali tapti prevencinių priemonių numatymas, kadangi, kaip pastebi Audra Sipavičienė (2006³⁹), atsižvelgiant į kitų šalių patirtis yra „ypač svarbu iš anksto numatyti priemones, kad laikina darbo migracija netaptų pastovia imigracija, kurią paprastai lydi dar gausesnė antroji banga – šeimos na-

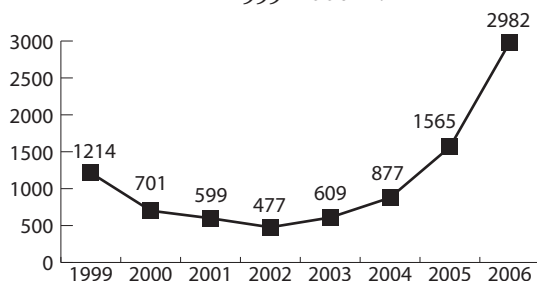
riai ir draugai“. Tokio pobūdžio imigraciją yra sunku reguliuoti. Šis procesas reikalauja didesnio integracinio mechanizmo ir daro nepalyginamai didesnę poveikį socialiniams sektoriams nei laikina darbo imigracija.

Nepaisant ekonominės naudos, kurią gali suteikti darbo imigrantai, taip pat reikia numatyti imigracijos poveikį visuomenei ir socialinėms paslaugoms. Kaip pavyzdį galima pateikti situaciją Didžiojoje Britanijoje, kur tūkstančiai britų šiuo metu palieka šalį ir ieško geresnio gyvenimo užsienyje. Viena pagrindinių priežasčių – perkrautos viešosios paslaugos (apgyvendinimas, švietimas, socialinė apsauga, kt.): visuomenė jaučia, jog negauna reikiamų paslaugų (2007⁴⁰). Lietuvoje dėl masinės emigracijos yra jaučiamas darbo jėgos poreikis (tai skatina darbo imigracija), tuo tarpu Didžiojoje Britanijoje dėl pernelyg didelės imigracijos britai patys priversti emigruoti.

Ši patirtis rodo, kad tarptautinė migracija gali sukelti neprognozuojamus padarinius, todėl Lietuvai, kuri su vis intensyvesnėjančia darbo imigracija susidūrė pastaraisiais metais, derėtų skirti daugiau dėmesio ne tik migracijos procesų valdymui, bet taip pat socialinio saugumo įgyvendinimui.

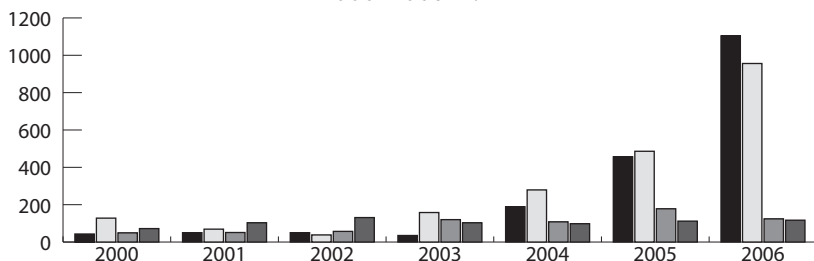
Priedai:

1 grafikas: išduota leidimų dirbti Lietuvos Respublikoje
1999–2006 m.

Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

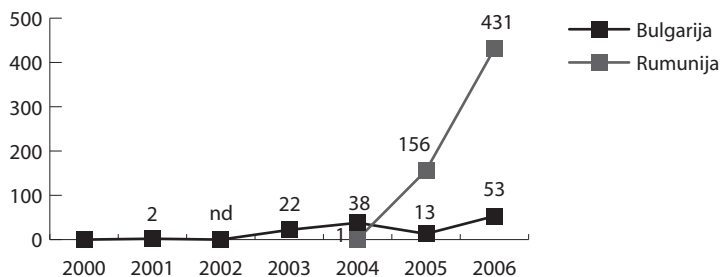
2 grafikas: užsieniečių įdarbinimas LR pagal šalis
2000–2006 m.

Baltarusija	■	43	50	50	35	189	456	1104
Ukraina	□	128	69	38	158	279	486	956
Rusija	■	49	51	57	120	108	178	124
Kinija	■	72	103	131	103	98	112	117

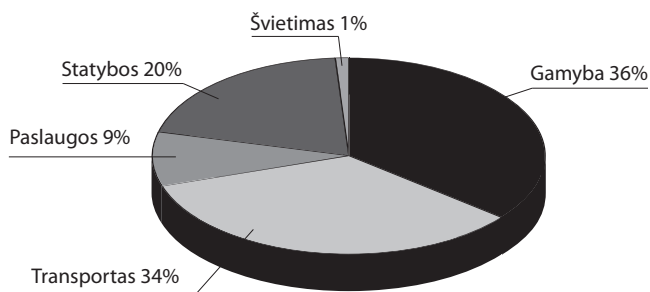
Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

3 grafikas: užsieniečių iš Bulgarijos ir Rumunijos įdarbinimas LR
2000–2006 m.

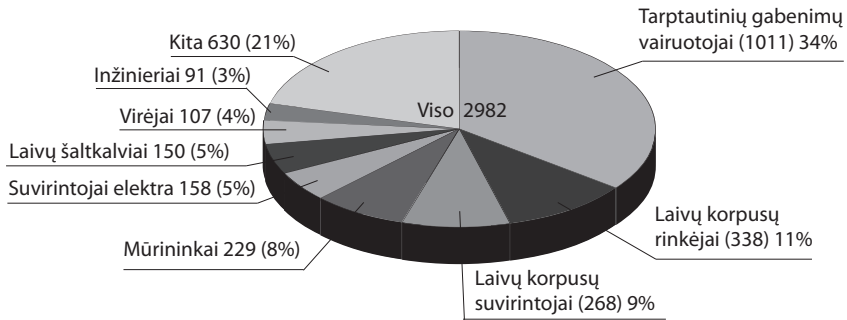
Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

4 grafikas: įdarbintų užsieniečių pasiskirstymas pagal sektorius
2006 m.

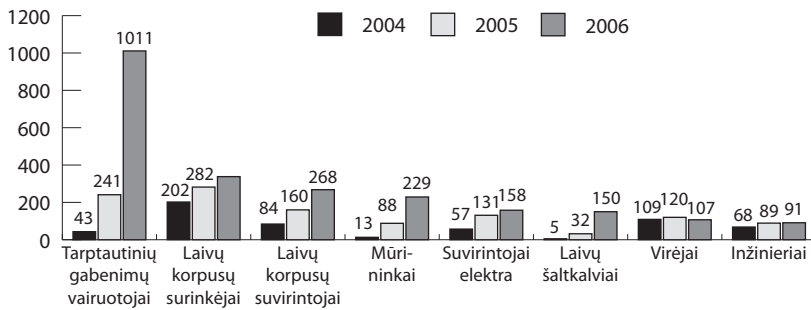
Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

5 grafikas: laikinai LR įdarbintų užsieniečių skaičius pagal profesijas
2006 m.

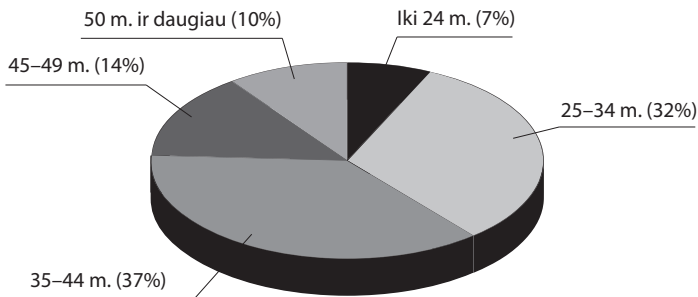
Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

6 grafikas: užsieniečių įdarbinimas pagal profesijas
2004–2006 m.

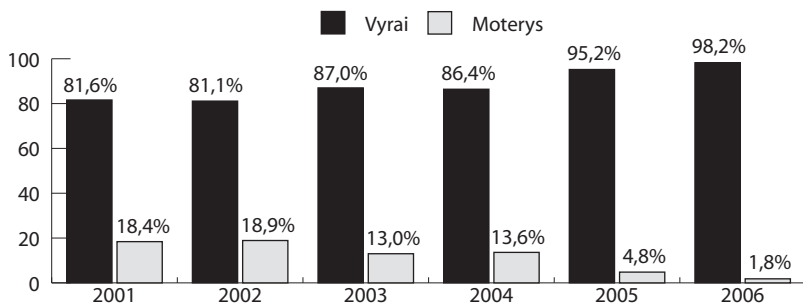
Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

7 grafikas: įdarbinti užsieniečiai LR pagal amžiaus grupes
2005 m.

Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

8 grafikas: užsieniečių įdarbinimas pagal lytį
2001–2006 m.

Šaltinis: Lietuvos darbo birža: <http://www.ldb.lt>

Nuorodos

- Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro užsakymu UAB Spinter tyrimai atliktos visuomenės nuomonės apklausos rezultatai: <http://www.ces.lt/news.php?strid=2909&id=4170> 2007
- Socialiniu tyrimu instituto Etniniu tyrimu centro užsakymu UAB Spinter tyrimai atliktos visuomenės nuomonės apklausos rezultatai, 2007
- Lietuvio tapatybė: pavydus vaišingas darbuolis <http://www.delfi.lt:80/news/daily/lithuania/article.php?id=13068013> 2007 05 03
- Daugiau nei ketvirtadalis lietuvių įžvelgia imigrantų grėsmę valstybei <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/48814> 2006 05 31
- Lietuviai nevertina imigrantų, rodo tyrimas <http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/article.php?id=11573578> 2006 12 20
- Lietuvos didmiesčių gyventojai prisibijo importuojamos darbo jėgos <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=11169137&categoryID=11&ndate=1163023200> 2006 11 09
- Lietuva iki 2025 m. neteks 370 tūkstančių žmonių: <http://www.balsas.lt/naujienos/lietuva/straipsnis125396> 2007 06 21
- Migration and Remittances: Eastern Europe and the Former Soviet Union, World Bank, 2007 http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/0,,contentMDK:21173991~pagePK:146736~piPK:146830~theSitePK:258599,00.html?gclid=CJyN_8XvoYoCF-QoQZwodfXPkjw
- Latviai namo persiuntė 2,4% BVP <http://vz.lt/Default2.aspx?ArticleID=141c4619-1769-4ee8-8b7a-273e1b7d9d53> 2007 07 07
- International Labour Organization. Facts on Labour Migration <http://www.ilo.org/public/english/bureau/inf/download/economic/migration.pdf> 2006
- From Red to Gray: The Third Transition of Aging Populations in Eastern Europe and Former Soviet Union. The World Bank, 2007: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/0,,contentMDK:21378474~pagePK:146736~piPK:146830~theSitePK:258599,00.html>
- Europos gyventojų skaičių padidins imigrantai: <http://www.delfi.lt/news/daily/world/article.php?id=9236162>, 2006 04 05.
- European Employment and Working Conditions. International Labor Organization (ILO): http://www.ilo.org/wow/Featured-book/lang--en/WCMS_082052
- Migrants 'deceived and exploited'. BBC: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/6593321.stm 2007 04 25
- Doomernik J., Pennix R., Amersfoort van. H. A Migration Policy for the Future Possibilities and Limitations. Migration Policy group. Brussels: Universiteit van Amsterdam, 1997, p. 61 <http://www2.fmg.uva.nl/imes/publications/documents/Doomernik-mpg-future.pdf>

12. Integracijos vadovas politikos kūrėjams ir vykdytojams. Teisingumo, laisvės ir saugumo generalinis direktoratas. Antrasis leidimas. Migracijos politikos grupė. Europos Bendrijos, 2007, p. 50-51. http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/2007/handbook_2007_lt.pdf
13. Ekonominės migracijos Reguliavimo strategija. Lietuvos Respublikos Seimas http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=296517
14. Castles S. Miller M. "The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World". 3rd ed. New York: Guilford Press, 2003, p. 20-23.
15. Individo migracinė elgsena – tai savarakiškas apsisprendimas (ne)migruoti analizuojant pasekmes: jeigu nauda yra didesnė už sąnaudas – priimamas sprendimas emigruoti.
16. Hargreaves A. G., Immigrants Minorities in Europe: A Melting Pot in the Making? West European Immigration and Immigrant Policy in New Century. Edited by Messina A.M. Westport, Connecticut London: Praeger, 2002, p. 192.
17. Kasatkina N., Leončikas T. Lietuvos etninių grupių adaptacija: kontekstas ir eiga. Socialinių tyrimų institutas. Vilnius: Eugrimas, 2003, p. 137.
18. <http://www.corpore.lt/>
19. <http://www.tbn.lt/lt/index.php?id=52>
20. Užsieniečių integracijai – beveik 2 mln. litų <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=10325387> 2006 08 08
21. Ekonominės migracijos Reguliavimo strategija. Lietuvos Respublikos Seimas http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=296517
22. Weiner M. The Global Migration Crisis. Challenge to State and Human Rights. Massachusetts Institute of Technology: Harper-Collins College Publishers, 1995, p. 131.
23. Weiner M., p. 135-137.
24. International Migration Policies and Programmes. International Organization for Migration (IOM). United Nations publication. Geneva. Switzerland, p. 24.
25. Lietuvos tapatybė: pavydus vaišingas darbštuolis <http://www.delfi.lt:80/news/daily/lithuania/article.php?id=13068013> 2007 05 03
26. Daugiau nei ketvirtadalis lietuvių įžvelgia imigrantų grėsmę valstybei <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/48814> 2006 05 31
27. Lietuviai nevertina imigrantų, rodo tyrimas <http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/article.php?id=11573578> 2006 12 20
28. International Migration Policies and Programmes, p. 50-56.
29. Ekonominės migracijos Reguliavimo strategija. Lietuvos Respublikos Seimas http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=296517
30. 1. Klaipėdai trūksta darbo jėgos <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=6034185> 2005 02 12
2. Klaipėdoje trūksta kvalifikuotų laivų statytojų <http://www.ve.lt/?data=2004-01-15&rub=1065924812&id=1074102854> 2004 01 15
3. Lietuvoje – 24,7 tūkst. laisvų darbo vietų <http://www.delfi.lt/news/economy/business/article.php?id=13346762> 2007 05 29
4. Lietuvoje vis labiau trūksta vairuotojų <http://www.alfa.lt:80/straipsnis/137938> 2007 05 23
5. Mitnija planuoja atsivežti kinų statybininkus <http://www.delfi.lt/news/economy/business/article.php?id=13492509> 2007 06 12
6. Tolimųjų reisų vairuotojai – deficitas <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8825332> 2006 02 20
31. Lietuvos tapatybė: pavydus vaišingas darbštuolis <http://www.delfi.lt:80/news/daily/lithuania/article.php?id=13068013> 2007 05 03
32. Užsienio darbuotojai Lietuvoje laukiami be šeimų <http://www.delfi.lt/news/economy/business/article.php?id=12794865> 2007 04 07
33. Waever O., Buzan B., Kelstrup M., Lemaitre P. Identity, Migration and New Security Agenda in Europe. London: Printer Publishers Ltd, 1993, p. 3.
34. International Migration Policies and Programmes, p. 8.
35. International Migration Policies and Programmes, p. 8.
36. „Trečiųjų šalių tolimųjų reisų vairuotojai bus įdarbinami greičiau“ (2006), „Ateina ir nelaukiami“ (2007), „Atvykėliai iš Rytų

- okupuoja laisvas darbo vietas“ (2005), „Provincija greitai liks be „protų“ ir be „rankų““ (2006), „Daugiausiai atvyksta virėjų“ (2007), „Ekonominių imigrantų antplūdžiui vartai dar užkelti“ (2006), „Emigravusių lietuvių vietas užima užsieniečiai“ (2006), „Globalizacijos išbandymai mūsų dar laukia“ (2005), „Lietuvą iš naujųjų ES šalių jau atvyksta darbininkai“ (2007), „Imigracija – tarsi uždelsto veikimo bomba“ (2006), „Ką pasiūlysim imigrantams“ (2005), „Lietuvą užplūs šimtai tūkstančių darbo migrantų“ (2007), „Lietuvoje – imigrantų gaujų užuomazgos“ (2004), „Lietuvoje vis labiau trūksta vairuotojų“ (2007), „Po emigracijos bangos – imigracijos potvynis?“ (2007).
37. International Migration Policies and Programmes, p. 28.
  38. 1. Migracijos strategijoje darbdaviai pasigenda savų siūlymų <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/6107> 2007 04 12
  2. Karštas pokalbis apie imigraciją. Lietuvos darbo federacija <http://www.ldf.lt/index.php?cid=610>
  3. Prašoma plačiau atverti duris uždarbiautojams <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8183577> 2005 12 07
  4. Profsąjungos susirūpinusios dėl galimo pigios darbo jėgos antplūdžio <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=7401700> 2005 09 02
  5. Dubauskas M. Profsąjungos ėmė statyti užkardas užsieniečiams. Lietuvos Rytas. 2006 01 18
  6. Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija siūlo iš esmės tobulinti Ekonominės migracijos reguliavimo strategiją <http://www.lpsk.lt/?lang=lt&mid=3&id=679> 2007 01 15
  39. Sipavičienė A. Tarptautinė gyventojų migracija Lietuvoje: modelio kaita ir situacijos analizė. Tarptautinė migracijos organizacija, Vilnius, 2006 <http://tmo.stotis.lt/repository/knyga.pdf>
  40. D. Britaniją kas tris minutes palieka vienas gyventojas <http://www.delfi.lt/news/economy/business/article.php?id=14076844> 2007 08 15.

Karolis Žibas

LABOUR IMMIGRATION IN LITHUANIA: SITUATION ANALYSIS

The article analyses the situation of labour immigration into Lithuania and defines theoretical and practical aspects of migrants' incorporation models. Contemporary labour migration is a unique form of human mobility which has a big impact on the social and economic sectors of the state. It also affects individual migrants and their families regardless of residence. Therefore, migrants' status determines their interaction with the receiving society, their level of integration, and their participation in public life.

In the context of a theoretical background of migration theory and migration practice

in Lithuania, the connection between human mobility, the structure of the labour market, and the country's economic development was taken into consideration. On the basis of the analysis of labour migrants' status and integration practice, the article deals with migrants' social characteristics, the theoretical background of incorporation models as well as with society's attitudes towards them. Considering the analysis of society's attitudes towards migrants and factors of migration policy formation, the article also presents fragments of public discourse.